

แนวทางการรักษาโรคล้มปี่ สกีน

แนวทางรักษาโรคจะเป็นการรักษาตามอาการ ซึ่งอาการของโรคสามารถแบ่งได้เป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 มีไข้ โค กระบือ จะซึม ไม่กินอาหาร มีไข้ อาจมีน้ำตาและน้ำมูกในลูกสัตว์ โดยมักจะพบในระยะ 1 – 2 วันแรกก่อน หรือพร้อมๆ กับการพบว่าสัตว์มีตุ่มขึ้นตามผิวหนัง แต่สัตว์ป่วยบางรายอาจสังเกตไม่พบระยะนี้

ระยะที่ 2 มีตุ่มที่ผิวหนัง โค กระบือ มีต่อมน้ำเหลืองใต้ผิวหนังบวม มีตุ่มแข็งนูน ลักษณะคล้ายฝี ขนาดแตกต่างกัน ที่ผิวหนังทุกชั้นและบางครั้งอาจพบลึกลงไปจนถึงกล้ามเนื้อ ความรุนแรงของอาการจะขึ้นอยู่กับปริมาณการติดเชื้อ ความแข็งแรงของสัตว์และสายพันธุ์ บางตัวพบอาการบวมที่บริเวณลำคอ สาเหตุจากหลอดเลือดอักเสบ (vasculitis) หรือการกดทับของตุ่มที่ผิวหนังหรือต่อมน้ำเหลืองที่บวม ในลูกสัตว์มักจะแสดงอาการมากกว่าสัตว์โต และอาจมีภาวะแทรกซ้อนของระบบทางเดินหายใจ สำหรับกระบือ จะพบเป็นตุ่มเล็กๆ ซึ่งสังเกตได้ยาก เนื่องจากกระบือมีผิวหนังหนา โดยอาการระยะที่ 2 แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1: แสดงอาการในระยะที่ 2 โคมีต่อมน้ำเหลืองใต้ผิวหนังบวม มีตุ่มนูนแข็งที่ผิวหนังซึ่งมีลักษณะคล้ายฝี

ระยะที่ 3 ตุ่มที่ผิวหนังแตก ตุ่มนูนที่ผิวหนังแตก โดยเริ่มสังเกตพบมีน้ำเหลืองเยิ้มซึมจากตุ่ม มีสะเก็ดหนา เมื่อตุ่มแตกจะเป็นแผลหลุม มีขอบนูนสูง ซึ่งระยะเวลาการแตกของตุ่มผิวหนังจะไม่พร้อมกัน ระยะที่พบขอบตุ่มสีดำ พบได้ในระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์หลังพบตุ่ม และภายใน 2 – 3 สัปดาห์จะเกิดเป็นสะเก็ดแผลขึ้น แต่ในบางตัวที่พบตุ่มมีขนาดใหญ่อาจพบว่าสะเก็ดอยู่ได้นานถึง 1 – 2 เดือน โดยแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2: แสดงอาการระยะที่ 3 พบตุ่มนูนบริเวณผิวหนังซึ่งเริ่มแตกเป็นแผลหลุม

ระยะที่ 4 แผลเริ่มหาย เป็นระยะเริ่มมีการหายของแผล วงแผลจะแคบลงและตื้นขึ้นจนปิดสนิท และสีขนอาจเปลี่ยนไปในช่วงแรก โดยหากสัตว์เข้าสู่ระยะนี้มีความเป็นไปได้ว่าสัตว์ได้รับเชื้อและแสดงอาการมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 เดือน โดยแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 : แสดงอาการระยะที่ 4 ตุ่มนูนที่ผิวหนังสมาน แผลแคบลง จนปิดสนิท และพบมีสีขนในระยะที่แผลหายใหม่

สำหรับแนวทางการรักษานั้น เนื่องจากโรคลัมปี สกิน เป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัส จึงไม่มียารักษาเพื่อฆ่าเชื้อไวรัสโดยตรง แต่จะเป็นการรักษาตามอาการ และการบำรุงร่างกายให้สัตว์มีสุขภาพแข็งแรง โดยเน้นวิธีการป้องกันการติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อนในอวัยวะที่มีเซลล์เนื้อเยื่อผิวหนัง (Epithelial cell) เช่น บาดแผลที่ผิวหนัง และระบบทางเดินหายใจ เป็นสำคัญ ซึ่งการรักษาจัดเป็นศาสตร์และศิลป์และขึ้นอยู่กับเวชภัณฑ์ที่มี โดยสรุปแนวทางการรักษามีดังนี้

1. ระยะที่ 1 มีไข้

- ยาด้านการอักเสบชนิดไม่ใช้สเตียรอยด์ (Non-steroidal Anti-inflammatory drugs; NSAIDs) ที่เน้นฤทธิ์ลดไข้ เช่น Dipyrone หรือ Tolfenamic acid หรือ Flunixin meglumine
- ให้วิตามินเพื่อบำรุงให้สัตว์แข็งแรง โดยเฉพาะเป้าหมายที่เซลล์เนื้อเยื่อผิวหนัง เช่น วิตามิน A_{D3}E แบบฉีดหรือพิจารณาให้วิตามินและแร่ธาตุแบบกิน

2. ระยะที่ 2 มีตุ่มที่ผิวหนัง

- ให้ยากลุ่ม NSAIDs ที่เน้นฤทธิ์ลดการอักเสบ เช่น Tolfenamic acid หรือ Flunixin meglumine และอาจพิจารณาให้ร่วมในการรักษากรณีที่ลูกสัตว์ที่แสดงอาการทางเดินหายใจ

- ให้วิตามินเพื่อบำรุงให้สัตว์แข็งแรง โดยเฉพาะอวัยวะเป้าหมายที่มีเซลล์เนื้อเยื่อผิว เช่น วิตามิน AD₃E แบบฉีด หรือพิจารณาให้วิตามินและแร่ธาตุแบบกิน

* กรณีลูกโค หรือโคที่มีอาการทางเดินหายใจ บวมที่ลำคอ หายใจลำบาก และมีลักษณะบ่งชี้ว่ามีการติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อนอาจพิจารณาเลือกใช้ยาปฏิชีวนะที่ออกฤทธิ์ได้ดีในระบบทางเดินหายใจ เช่น ยาปฏิชีวนะกลุ่ม Cephalosporin

3. ระยะที่ 3 ตุ่มที่ผิวหนังแตก

- ให้ยาปฏิชีวนะที่ออกฤทธิ์กว้างและออกฤทธิ์ได้ดีที่ผิวหนัง เช่น กลุ่ม Penicillin

- ยาฆ่าเชื้อเฉพาะที่และยาป้องกันแมลงวันตอม วางไข่ที่แผล เช่น การใช้ Gentian violet ร่วมกับ ยาผงโรยแผลป้องกันแมลงวันหรือยาสมุนไพรทาที่

- ให้ยาในกลุ่ม NSAIDs ที่เน้นฤทธิ์ลดการอักเสบ เช่น Tolfenamic acid หรือ Flunixin meglumine กรณีที่ลูกสัตว์มีอาการทางเดินหายใจ อาจพิจารณาให้ยาลดการอักเสบ Flunixin meglumine (เพื่อช่วยลดผลกระทบจาก endotoxin จากการติดเชื้อแบคทีเรีย)

- ให้วิตามินเพื่อบำรุงให้สัตว์แข็งแรง โดยเฉพาะอวัยวะเป้าหมายที่มีเซลล์เยื่อ เช่น AD₃E

* กรณีลูกโค หรือโคที่มีอาการทางเดินหายใจ บวมที่คอ หายใจลำบาก และมีลักษณะบ่งชี้ว่ามีการติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อน อาจพิจารณาเลือกใช้ยาปฏิชีวนะที่ออกฤทธิ์ได้ดีในระบบทางเดินหายใจ เช่น Cephalosporin

4. ระยะที่ 4 แผลเริ่มหาย

- ยาฆ่าเชื้อเฉพาะที่และยาป้องกันแมลงวันตอมวางไข่ที่บริเวณแผล เช่น การใช้ Gentian violet ร่วมกับ ยาผงโรยแผลป้องกันแมลงวัน หรือยาสมุนไพรทาที่

- ให้วิตามิน AD₃E และกรณีแม่พันธุ์ที่ใกล้หายแล้วให้แร่ธาตุซีลีเนียมเพื่อช่วยเสริมสุขภาพของระบบสืบพันธุ์ และการทำงานของเม็ดเลือดขาว

หมายเหตุ : การรักษาให้ พึ่งระวังผลข้างเคียงและฤทธิ์ไม่พึงประสงค์ของยาแต่ละชนิด โดยเฉพาะยาในกลุ่ม NSAIDs การใช้ติดต่อกันนานๆ จะก่อให้เกิดความระคายเคืองในทางเดินอาหาร และเป็นอันตรายต่อดับ และไต รวมทั้งข้อจำกัดการใช้ Tolfenamic acid ในสัตว์อายุน้อย และไม่ควรใช้ในสัตว์ท้อง และให้มีการดส่งนมหรือบริโภคนมตามระยะการตกค้างของยาในเอกสารกำกับยา

ที่มา : สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์

สำนักปศุสัตว์เขต 4